



Aanvullend onderzoek huismus, gierzwaluw & vleermuizen

Bult van Pars te Klundert

(2002/069/AP-01, versie 0)



ADVISEURS
IN BOUWEN,
MILIEU &
VEILIGHEID

Aanvullend onderzoek huismus, gierzwaluw en vleermuizen

in opdracht van

Gemeente Moerdijk
T.a.v. de heer T. Korsmit
Postbus 4
4760 AA ZEVENBERGEN

betreffende locatie

Bult van Pars
Klundert (gemeente Moerdijk)

documentkenmerk

2002/069/AP-01

versie

0

vestiging

Nuenen

datum

15 oktober 2020

opgesteld door:

ing. L. Bouwmans
Projectleider ecologie

gecontroleerd door:

ing. A. Paulusse
Projectleider ecologie

Dit document is digitaal gegenereerd en derhalve niet voorzien van een handtekening. De inhoud is aantoonbaar gecontroleerd en vrijgegeven. Het document mag uitsluitend in zijn geheel worden gereproduceerd. Door derden aangebrachte wijzigingen en/of toevoegingen dan wel oneigenlijk gebruik van het document vallen niet onder de verantwoording van Tritium Advies.

Tritium Advies BV

Adviseurs in bouwen, milieu en veiligheid

T. 088 44 02 900
E. info@tritium.nl
I. www.tritium.nl
KvK-nr. 17108024

Tritium Advies is gevestigd in:

Arkel >> Neer >> Nuenen >>
Prinsenbeek >> Rijkevoort

Inhoudsopgave

	pagina
1 Inleiding	1
2 Veldbezoeken	2
2.1 Huismusonderzoek	2
2.2 Gierzwaluwonderzoek	2
2.3 Vleermuisonderzoek	3
3 Resultaten	4
3.1 Huismusonderzoek	4
3.2 Gierzwaluwonderzoek	4
3.3 Vleermuisonderzoek	5
4 Conclusies	7
4.1 Zorgplicht	7
4.2 Eindconclusie	8
5 Literatuurlijst	9

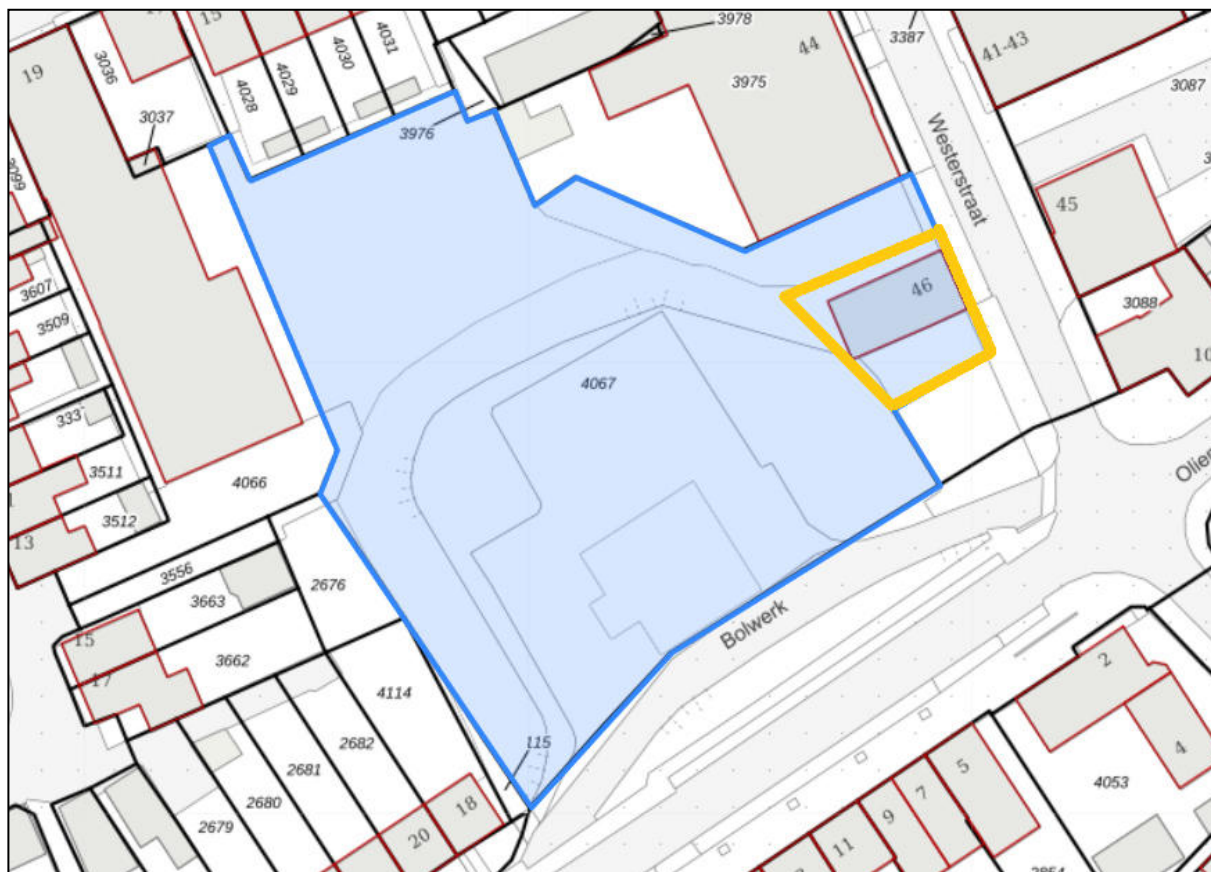
Bijlagen

	aantal pagina's (excl. voorblad)
1. fotobijlage veldbezoeken van 7 april en 25 mei 2020	3

1 Inleiding

In opdracht van de gemeente Moerdijk is een aanvullend onderzoek naar huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen uitgevoerd voor de locatie Bult van Pars te Klundert. De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt circa 4262 m². De bebouwing binnen het onderzoeksgebied bestaat uit een woonhuis. Het pand zal worden gesloopt, zodat er herontwikkeling kan gaan plaatsvinden.

Naar aanleiding van de ecologische inventarisatie die op 29 mei 2019 is uitgevoerd door BügelHajema Adviseurs, is de ter plaatse aanwezige woning aan de Westerstraat 46 geschikt bevonden als vaste verblijfplaats voor huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen. Om deze reden is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar bovengenoemde soorten c.q. soortgroep in de daarvoor geschikte onderzoeksperiodes en conform het vleermuisprotocol 2017 en de beschikbare kennisdocumenten van BIJ12. Door het hanteren van het vleermuisprotocol, kennisdocumenten en overig goedgekeurde inventarisatiemethodes kan bij een eventuele zienswijze worden aangetoond dat de noodzakelijke onderzoeksinspanning is verricht. Desondanks kan het voorkomen dat verblijfplaatsen van exemplaren niet zijn waargenomen tijdens de verschillende onderzoeken. Er blijft simpelweg sprake van momentopnamen.



Figuur 1: huidige situatie plangebied (blauw gemarkeerd) en onderzoeksgebied (geel gemarkeerd)
(bron: <http://perceelloep.nl>)

2 Veldbezoeken

2.1 Huismusonderzoek

Huismussen zijn vogels met een vaste verblijfplaats en worden jaarrond beschermd conform de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook voor hun functionele leefomgeving. De leefomgeving van de huismus bestaat uit een vaste verblijfplaats/voortplantingsplaats, foerageergebied met voldoende voedsel en veiligheid. De te slopen bebouwing binnen het onderzoeksgebied is geschikt als vaste verblijfplaats voor huismussen. Om deze reden dient de mogelijke functie van het onderzoeksgebied voor deze soort nader onderzocht te worden. Het aanvullende onderzoek naar de huismus is uitgevoerd conform het kennisdocument van de huismus van BIJ12 (2017) en het soortinventarisatieprotocol van Netwerk Groene Bureaus (2017).

Het aanvullend huismusonderzoek is uitgevoerd door middel van twee veldbezoeken in de periode van 1 april tot en met 15 mei. De veldbezoeken dienen te worden uitgevoerd met een tussenperiode van minimaal 10 dagen. De huismusinventarisaties zijn uitgevoerd op de dagen 7 april en 5 mei 2020. Hierbij is gelet op nestindicatief gedrag (nestbouw, transport van voedsel, bedelende jongen), zingende mannetjes, baltsgedrag en aanwezigheid van een paartje bij een potentiële nestplaats. Dit onderzoek is overdag op een geschikt moment door één ecoloog uitgevoerd in de periode van twee uur na zonsopkomst tot twee uur voor zonsondergang. In tabel 1 is een overzicht weergegeven van de weersomstandigheden en de start- en eindtijden per veldbezoek.

Tabel 1: gegevens veldbezoeken huismussenonderzoek

datum	temperatuur (°C)	windkracht (Bft)	starttijd (uur)	eindtijd (uur)
07-04-2020*	20	2	12:30	13:30
05-05-2020*	16	3	13:30	14:40

*tijdens het veldbezoek was het droog

**tijdens het veldbezoek was er sprake van motregen

2.2 Gierzwaluwonderzoek

Gierzwaluwen zijn net als huismussen vogels met een vaste verblijfplaats en ook jaarrond beschermd conform de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook voor hun functionele leefomgeving. De leefomgeving van de gierzwaluw bestaat vooral uit een vaste verblijf- c.q. voortplantingsplaats. Deze vogelsoort brengt namelijk het overgrote deel van zijn leven door in de lucht. Enkel voor het broeden komt deze vogel naar het aardoppervlak.

Het aanvullend gierzwaluwonderzoek is uitgevoerd met drie veldbezoeken in de periode van 15 mei tot en met 15 juli, waarvan minimaal één inventarisatie tussen 20 juni en 7 juli. De gierzwaluwinventarisaties zijn uitgevoerd op de dagen 4 juni, 1 juli en 14 juli 2020. Hierbij is gelet op laagvliegende, luidruchtige dieren, die vluchten maken op dakgoot-, nok- c.q. huishoogte en op het bezoek aan een waarschijnlijke nestplaats door invliegende gierzwaluwen. Dit onderzoek is uitgevoerd door één ecoloog tussen 2 uur voor zonsondergang tot zonsondergang.

In tabel 2 is een overzicht weergegeven van de weersomstandigheden en de start- en eindtijden per veldbezoek.

Tabel 2: gegevens veldbezoeken gierzwaluwenonderzoek

datum	temperatuur (°C)	windkracht (Bft)	starttijd (uur)	eindtijd (uur)
04-06-2020*	14	3	20:15	22:20
01-07-2020*	21	2	20:15	22:15
14-07-2020*	17	2	20:05	22:00

*tijdens het veldbezoek was het droog

**tijdens het veldbezoek was er sprake van motregen

2.3 Vleermuisonderzoek

Vleermuizen maken op verschillende manieren gebruik van hun leefgebied. In verschillende periodes maken ze gebruik van kraamverblijfplaatsen, zomerverblijfplaatsen, paarverblijfplaatsen, winterverblijfplaatsen en foerageergebied. Tevens maken ze gebruik van vliegroutes. Gebleken is dat de bebouwing geschikt is als vaste verblijfplaats voor vleermuizen. De functie van de bebouwing voor vleermuizen is aan de hand van het aanvullend onderzoek onderzocht. Het aanvullend onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd op basis van het Vleermuizenprotocol 2017, dat is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus (NGB), de Zoogdiervereniging, Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN). Tevens zijn de onderzoeksmethodes zoals beschreven in de kennisdocumenten van BIJ12 gehanteerd.

Het aanvullend vleermuisonderzoek is uitgevoerd met vijf veldbezoeken, waarvan drie bezoeken in de periode 15 mei tot en met 15 juli en twee bezoeken in de periode 15 augustus tot en met 1 oktober zijn uitgevoerd. De vleermuisinventarisaties zijn uitgevoerd op de dagen 25 mei, 25 juni, 18 juli, 15 augustus en 10 september 2020. Hierbij is in de avond en/of ochtend door twee ecologen gepost bij de te slopen bebouwing op uit- of invliegende of zwermende vleermuizen en op sociale geluiden. Met behulp van een batdetector zijn de verschillende soorten waargenomen vleermuizen gedetermineerd. De avondbezoeken voor de kraam- / zomerverblijven zijn uitgevoerd vanaf zonsondergang tot en met 2,5 uur hierna. Voor de paar- / zwermverblijven zijn avondbezoeken uitgevoerd vanaf een half uur na zonsondergang tot en met 2,5 uur hierna. De ochtendbezoeken zijn in de kraam- / zomerperiode uitgevoerd vanaf 3 uur voor zonsopkomst tot en met zonsopkomst. In onderstaande tabel 3 is een overzicht weergegeven van de weersomstandigheden en de start- en eindtijden per veldbezoek.

Tabel 3: gegevens veldbezoeken vleermuisenonderzoek

datum	temperatuur (°C)	windkracht (Bft)	starttijd (uur)	eindtijd (uur)
25-05-2020*	14	1	21:40	00:00
25-06-2020*	20	3	02:20	05:25
14-07-2020*	19	3	22:00	00:30
15-08-2020*	24	1	21:00	24:00
10-09-2020*	15	1	20:30	23:00

*tijdens het veldbezoek was het droog

**tijdens het veldbezoek was er sprake van motregen

3 Resultaten

Onderstaand volgen de resultaten en eerste conclusies van het uitgevoerde aanvullende onderzoek.

3.1 Huismusonderzoek

Tijdens de veldbezoeken zijn geen huismussen waargenomen binnen en in de directe omgeving van het onderzoeksgebied. Er zijn tevens geen verblijfplaatsen van de huismus aangetroffen binnen het onderzoeksgebied. Wel zijn tijdens de veldbezoeken diverse andere vogelsoorten aangetroffen die de omgeving van het plangebied benutten als foerageergebied, namelijk houtduiven (*Columba palumbus*), merels (*Turdus merula*), koolmezen (*Parus major*), kauwen (*Corvus monedula*), pimpelmezen (*Cyanistes caeruleus*), eksters (*Pica pica*) en zwarte kraaien (*Corvus corone*). Er zijn tevens een overvliegende buizerd (*Buteo buteo*), boerenwaluwen (*Hirundo rustica*), gierzwaluwen (*Apus apus*) en aalscholvers (*Phalacrocorax carbo*) waargenomen. In de begroeiing rondom de woning zijn een nest van een houtduif en een nest van een koolmees waargenomen.

Tijdens het veldbezoek op 7 april 2020 zijn wel huismussen gehoord in de wijk ten zuiden van het plangebied, bij de woningen aan de Poststraat.

In de directe omgeving van het plangebied zijn voldoende alternatieve foerageergebieden aanwezig waar voorgenoemde soorten gebruik van kunnen maken, zoals de tuinen van omliggende woningen en de akkers en weilanden ten zuiden van het plangebied.

Bewoonde nesten van vogelsoorten zonder jaarrond beschermd nest zijn eveneens beschermd volgens de Wet natuurbescherming. Het heeft daarom de voorkeur om de werkzaamheden buiten het broedseizoen (begin oktober – half februari) plaats te laten vinden. Indien dit niet het geval is, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor deze soorten. Zo kunnen bijvoorbeeld struiken gedurende het groeiseizoen kort gesnoeid worden, zodat er geen vogels gaan broeden. Indien er tijdens de werkzaamheden broedende vogels worden aangetroffen dient er contact opgenomen te worden met een ecooloog.

Conclusie: binnen het onderzoeksgebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van huismussen aangetroffen. Er worden derhalve geen belemmeringen voor het planvoornemen verwacht. Wel wordt bij de voorgenomen sloop- en bouwwerkzaamheden verwezen naar de in hoofdstuk 4 omschreven werkwijze.

3.2 Gierzwaluwonderzoek

Tijdens de veldbezoeken zijn tientallen gierzwaluwen overvliegend en foeragerend boven het onderzoeksgebied waargenomen. Echter zijn geen verblijfplaatsen van gierzwaluwen in de bebouwing binnen het onderzoeksgebied aangetroffen.

Tijdens de veldbezoeken op 4 juni, 1 juli en 14 juli 2020 zijn geen invliegende exemplaren waargenomen.

Wel zijn er tientallen gierzwaluwen overvliegend waargenomen over het plangebied en in de directe omgeving. Deze exemplaren vertoonden geen binding met de bebouwing binnen het onderzoeksgebied. Wel zijn er tijdens de veldbezoeken van 4 juni en 14 juli 2020 verblijfplaatsen van gierzwaluwen aangetroffen op de Poststraat 2 en 4. Tijdens het veldbezoek van 14 juli 2020 is eveneens een verblijfplaats van gierzwaluwen aangetroffen op de Oliemolenstraat 10 (zie figuur 2 op pagina 6). Naast gierzwaluwen zijn ook enkele andere vogelsoorten waargenomen, zoals houtduiven, kauwen, Turkse tortels (*Streptopelia decaocto*), grauwe ganzen (*Anser anser*), merels en kleine mantelmeeuwen (*Larus fuscus*).

Conclusie: binnen het onderzoeksgebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van gierzwaluwen aangetroffen. Wel zijn vaste verblijfplaatsen van gierzwaluwen onder de daken van de panden rondom het plangebied aanwezig. Dit vormt echter geen belemmering voor het planvoornemen. Wel wordt bij de voorgenomen sloop- en bouwwerkzaamheden verwezen naar de in hoofdstuk 4 omschreven werkwijze.

3.3 Vleermuisonderzoek

Kraam- en zomerverblijfplaatsen

Tijdens de veldbezoeken zijn geen in- of uitvliegende vleermuizen aangetroffen in het onderzoeksgebied. Sporadisch worden er foeragerende en overvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Daarnaast is er tijdens het veldbezoek van 10 september 2020 een baltsende ruige dwergvleermuis waargenomen.

Paar- en winterverblijfplaatsen

Tijdens de veldbezoeken zijn geen uitvliegende vleermuizen aangetroffen in het onderzoeksgebied. Daarnaast zijn er ook geen paarverblijven aangetroffen. Tijdens de veldbezoeken van 18 augustus 2020 en 10 september 2020 zijn er in de directe omgeving van de woning sporadisch baltsgeluiden van gewone dwergvleermuizen waargenomen. Deze baltsgeluiden waren niet aaneengesloten te horen. Daarnaast is er geen binding met de geschikte woning gesignaleerd en is er geen zwermgedrag waargenomen waaruit opgemaakt kan worden dat het onderzoeksgebied niet als paar- of winterverblijfplaats wordt gebruikt. Wel is er vermoedelijk een paarverblijf van een ruige dwergvleermuis waargenomen onder het dak van de woning aan de Oliemolenstraat 10 (figuur 2 op de volgende pagina). Deze mogelijke verblijfplaats zal door het planvoornemen niet worden aangetast en kan in gebruik blijven als paarverblijfplaats.

Foerageergebied

De omgeving van het plangebied wordt sporadisch gebruikt als foerageergebied door gewone dwergvleermuizen. Voornamelijk zijn er maximaal twee foeragerende exemplaren tegelijkertijd waargenomen per veldbezoek. Het plangebied zal geen essentieel foerageergebied zijn, aangezien er in de omgeving geschikter foerageergebied aanwezig is, zoals de tuinen van omliggende woningen, watergangen en akkerland.

Vliegroutes

Er zijn geen significante vliegroutes waargenomen. Tijdens de onderzoeken vliegen sporadisch gewone dwergvleermuizen voorbij. Het plangebied zal niet gebruikt worden als essentiële vliegroute, aangezien er in de directe omgeving geschiktere vliegroutes aanwezig zijn zoals de watergangen ten zuidoosten van het plangebied en de bomenrij ten noordoosten van het plangebied.

Conclusie: binnen het onderzoeksgebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Binnen het onderzoeksgebied wordt wel gevoerd door de gewone dwergvleermuis. Het betreft echter geen essentieel foerageergebied, de omliggende tuinen, watergangen en akkerland zijn geschikter als foerageergebied. Tevens zijn er geen significante vliegroutes aangetroffen. Wel wordt bij de voorgenomen sloop- en bouwwerkzaamheden verwezen naar de in hoofdstuk 4 omschreven werkwijze.



Figuur 2: locaties waar gierzwaluwen zijn ingevlogen (gele stippen) tijdens de veldbezoeken en waar mogelijk een paarverblijfplaats aanwezig is van een ruige dwergvleermuis (paarse stip) ten opzichte van het onderzoeksgebied (blauw omlinjd)

4 Conclusies

Binnen het onderzoeksgebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen aanwezig. Het geschikt bevonden woonhuis is niet in gebruik als vaste verblijfplaats van eerdergenoemde soorten c.q. soortgroep.

Het onderzoeksgebied zal geen essentieel foerageergebied zijn voor deze soorten c.q. soortgroep. Binnen het onderzoeksgebied wordt wel gefoerageerd door de gewone dwergvleermuis. Het betreft echter geen essentieel foerageergebied, aangezien er in de omgeving geschikter foerageergebied aanwezig is zoals de tuinen van omliggende woningen, watergangen en akkerland.

Het onderzoeksgebied is niet in gebruik als essentiële vliegroute. In de directe omgeving zijn geschiktere terreinen aanwezig die kunnen dienen als vliegroute, zoals de watergangen ten zuidoosten van het plangebied en de bomerij ten noordoosten van het plangebied.

Gezien het voorstaande zullen de voorgenomen plannen geen nadelige effecten hebben op de huismus, gierzwaluw en vleermuizen. Anders dan de algemene zorgplicht bestaan er vanuit de Wet natuurbescherming geen verplichtingen ten aanzien van deze soorten en soortgroep.

4.1 Zorgplicht

Voor alle soorten geldt een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan deze soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

De kwetsbare perioden zijn niet voor alle verschillende soortgroepen gelijk. Als "veilige" periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half oktober tot eind november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als de egel en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Bovendien zijn de houtduiven uit het laatste legsel dan ook uitgevlogen.

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de betreffende soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kunnen bijvoorbeeld struiken gedurende het groeiseizoen kort gesnoeid worden, zodat er geen vogels gaan broeden.

Algemeen voorkomende soorten zonder jaarrond beschermd nest kunnen blijven broeden in de directe omgeving van het onderzoeksgebied. Indien broedende vogels in de directe omgeving van het onderzoeksgebied aanwezig zijn, kunnen versturende werkzaamheden zoals bouwwerkzaamheden of een verwijdering van beplanting mogelijk echter niet plaatsvinden zonder hinder te veroorzaken. Wanneer er geen broedende vogels aanwezig zijn kunnen de werkzaamheden wel plaatsvinden. Indien er op deze manier wordt gehandeld, treden er geen nadelige effecten op ten aanzien van vogels. Wanneer de werkzaamheden in het geheel plaatsvinden in de minst kwetsbare periode (tussen begin oktober en half februari) worden eveneens geen nadelige effecten verwacht. Dit laatste verdient derhalve aanbeveling. Indien de werkzaamheden worden uitgevoerd op bovenstaande wijze, zullen er geen nadelige effecten optreden ten aanzien van vogels.

Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te beperken (bijvoorbeeld wegvangen en verplaatsen).

4.2 Eindconclusie

In onderstaande punten wordt de eindconclusie weergegeven:

- binnen het onderzoeksgebied zijn geen vaste verblijfplaatsen, essentieel foerageergebied en essentiële vliegroutes van vleermuizen aangetroffen, waardoor geen verplichtingen bestaan vanuit de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze soortgroep;
- binnen het onderzoeksgebied zijn geen vaste verblijfplaatsen en essentieel foerageergebied van huismussen aangetroffen, waardoor geen verplichtingen bestaan vanuit de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze soort;
- binnen het onderzoeksgebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van gierzwaluwen aangetroffen, waardoor geen verplichtingen bestaan vanuit de Wet natuurbescherming ten aanzien van deze soort;
- de omschreven werkwijzen met betrekking tot de zorgplicht dienen in acht te worden genomen zodat een overtreding van de natuurwetgeving wordt voorkomen;
- een ontheffing in het kader van de Wnb (soorten) is niet noodzakelijk;
- de aanbevelingen in de quickscan flora en fauna dienen nageleefd te worden.

5 Literatuurlijst

BIJ12 (2017) *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus)*

BIJ12 (2017) *Kennisdocument Gierzwaluw (Apus apus)*

BIJ12 (2017) *Kennisdocument Huismus (Passer domesticus)*

BIJ12 (2017) *Kennisdocument Ruige dwergvleermuis (Pipistrellus nathusii)*

Netwerk Groene Bureaus (2017) *Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming*

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017) *Vleermuisprotocol 2017, maart 2017.*

BIJLAGE 1:



Foto 1



Foto 2



Foto 3



Foto 4



Foto 5



Foto 6



Foto 7



Foto 8



Foto 9